

Valentin Kalan
**NAGOVOR
OB 90-LETNICI
ŠTUDIJA
FILOZOFIJE NA
FILOZOFSKI
FAKULTETI
UNIVERZE V
LJUBLJANI**

ODDELEK ZA FILOZOFIJO
FILOZOFSKA FAKULTETA
UNIVERZA V LJUBLJANI
AŠKERČEVA 2
SI-1000 LJUBLJANA

Spoštovani g. dekan, spoštovani gostje, spoštovane sodelavke in cenjeni sodelavci oddelka za filozofijo, spoštovane študentke in študenti, spoštovane gospe in gospodje!

V rokah je svetloba.
jEn cersi; foww-. Homer, Iliada 15.741.

Danes smo se zbrali, da proslavimo 90. obletnico začetka univerzitetnega študija filozofije v slovenskem jeziku. V seminarju za filozofijo se je študij začel marca 1920, potem ko je fakultetni svet 11. marca 1920 poveril predavanja iz teoretske filozofije dr. Francu Vebru.

V letu 1919/1920 so predavanja na filozofski fakulteti obsegala 10 področij filozofskega dela in 7 področij prirodoslovno-matematičnega dela. V zimskem semestru 1919/20 so predavanja potekala samo na oddelkih za slavistiko in matematiko, v letnem semestru 1920 pa še na oddelkih za filozofijo, pedagogiko, zgodovino, geografijo, umetnostno zgodovino, romanistiko, germanistiko, klasično filologijo in primerjalno jezikoslovje – kar zadeva humanistični odsek – ter mineralogijo, geologijo, botaniko in zoologijo, fiziko in kemijo – kar zadeva prirodoslovno matematični odsek.

Toda univerzitetni študij filozofije v Ljubljani se ne začne leta 1920. Na jezuitskem kolegiju Ljubljani so bili v skladu z jezuitskim študijskem redom 4. novembra 1704 vzpostavljeni filozofski višji študiji, tj. artistična ali filozofska fakulteta. Tako ima filozofija v Ljubljani dva rojstna datuma: latinskega in slovenskega (glej Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 1919-2009).

V tem pogledu je Ljubljana nekoliko podobna Gradcu. Tam se je jezuitski kolegij razširil v univerzo že 1585, Seminar za filozofijo pa je bil ustanovljen 1897 pod Meinongovim vodstvom.

::1. FILOZOFIJA IN JEZUITSKI KOLEGIJ V LJUBLJANI

Program in ureditev študijev na jezuitskih kolegijih je obsegal gimnazijo kot nižje študije, *studia inferiora* in univerzo kot višje študije, *studia superiora*.

Nižjemu študiju je sledil triletni študij na artistični ali filozofski fakulteti, ki je bila že v srednjeveški univerzi temeljna in propedevtična za tri višje fakultete: teološko, pravno in medicinsko, na katerih je študij trajal štiri leta. Le redke univerze so bile popolne. (skupna doba je bila torej 7 let)

V Ljubljani so jezuiti vzpostavili kolegij s šestrazredno gimnazijo – šest profesorjev za šest razredov –, kar se je zgodilo v letih od 1597/98 do 1604. Da bi izboljšali izobrazbenost duhovnikov, so jezuiti začeli v gimnazijo uvajati posamezne predmete, ki so sicer spadali na teološki študij, ne da bi bili vzpostavljeni filozofski študiji. Kakor poroča *Historia annua*, Letopis Jezusove družbe, je bila prvi predmet višjih študijev v Ljubljani kazuistika, tj. razpravljanje o *casus conscientiae*, težjih vprašanih vesti. Leta 1704 pa je prišlo do vzpostavitve popolnega višješolskega študija filozofije. Janez Gregor Dolničar, član Academiae Operosorum, je oblikoval osnutek proračuna za novo univerzo v Ljubljani, *Sumptus necessarij pro (Neo Universitate Labancensi erigenda)*, v katerem predvideva pet profesorjev filozofskega oddelka:

1. *Pro Logico* - za logika,
2. *Pro Physico* - za fizika,
3. *Pro Metaphysico, qui simul sit Ethicus* - za metafizika, ki naj bo obenem etik,
4. *Pro Mathematico, qui simul sit Prof. Hebraeae* - za matematika, ki naj bo hkrati profesor hebrejščine,
5. *Pro Canonista, qui simul sit Decanus Phliae* - za kanonista, ki naj bo hkrati dekan Filozofije.

Svečana otvoritev predavanj iz filozofskih študijih jezuitskega kolegija v Ljubljani je bila 4. novembra 1704. Prvi profesorji filozofije so bili: Peter Buzzi (1705), Karel Gallenfels (1706), Franz Höbling (1706), prvi program je pa bil zaključen 1707. Tako lahko letos štejemo 306 let magistrskega študija filozofije v Ljubljani. Detajli teh navedb so rezultat poizvedbe dr. Jožeta Ciperleta, saj je 2. del Letopisa Družbe Jezusove, ki zajema ta čas, žal še izgubljen. S tem je univerzitetni študij filozofije ustanovljen. Jezuitski filozofski študiji so segali samo do stopnje magisterija, saj ljubljanski kolegij ni študija na višji ali teološki fakulteti, ki bi se zaključila z doktoratom, ni mogel niti načrtovati. Vseh študentov je bilo leta 1725 221 (Melik). Vsebina študija je bila na evropski ravni in je bila študij filozofije v pravem smislu. Mladi magistri so nato poučevali na gimnaziji ali pa nadaljevali študij na teologiji (Schmidt, I, 137). Magistri filozofije so bili zelo zaposleni s poučevanjem in niso imeli časa za samostojno raziskovanje filozofskih problemov (Paulsen). Več o tem študiju bi vedeli, če ne bi poslopje starega jezuitskega kolegija in nekaterih drugih poslopij pri Šenjakobu skoraj popolnoma uničil požar leta 1774 (Polec 1929, 11).

Po jezuitski ureditvi študijev, ki je povezovala sholastične in humanistične vplive, sta univerzo sestavljali samo filozofska in teološka fakulteta, saj naj bi

to zadoščalo idealom jezuitskega reda. Avtoritativna podlaga za filozofijo je bil dolgo časa Aristotel, za teologijo pa Tomaž Akvinski. Že Akademija delavnih si je brez uspeha prizadevala za razvijanje juridičnega in medicinskega pouka, izven univerze so ostajali novi razvoji v filozofiji (Descartes, Leibniz) in novi razvoji v naravoslovju. Vse večji anahronizem je postajala latinščina kot učni jezik, niti nemščina niti slovenščina nista bili učni predmet. V začetku 18. stol. so se kritike jezuitskih študijev, ki so se nanašala tako na vsebino kakor tudi na način poučevanja (pretirano učenje na pamet), zaostrile. Marija Terezija je z odlokoma 1747 in 1752 (Schmidt 1.145) zahtevala spremembo filozofskih študij in ustanovila študijsko dvojno komisijo, ki jo je vodil janzenist Nizozemec Gerard van Swieten. Leta 1773 je ukinjen jezuitski red, 1783 pa so bili filozofski študiji nepričakovano prekinjeni. Profesor logike Jožef Novak (redovniško ime Andrej) je učil, da duša ni enotna, idr., dekan Ambschel ga je ovadil, van Swieten pa je odstavil Ambschla in premestil Novaka. Nato je bila Filozofska fakulteta 20. oktobra 1785 razpuščena in nato - na prošnjo ljubljanskega škofa Karla Herbersteina in kranjskih deželnih stanov – obnovljena 24. aprila 1788 obnovljena. Prekinitev filozofskih študijev je trajala tri leta: 1785-1788. Pri njihovi obnovi je odločilno sodeloval Anton Tomaž Linhart.

V osemdesetih letih 18. stoletja pride zmanjšanja višjih filozofskih študijev na dve leti, ukine se magisterij. Ta nova oblika študija se imenuje licej. S tem niti filozofski študiji niso več na ravni tedanjih študijev filozofije na artističnih fakultetah v Evropi. V času Napoleonovih Ilirskih provinc (1809-1813) se v uredbi (*arrêté*) maršala Marmonta filozofski študiji – po načrtu razsvetljenca Vincencija Dandole - delovno imenujejo *faculté des lettres*. Na ljubljanskem liceju se je filozofija reducirala na predmet enega učitelja: Jurij Pavšek pa za teoretično praktično filozofijo. Začenjali so uvajati tudi neobvezne predmete, slovenščino je do ukinitve liceja 1849 predaval Franc Metelko. Licejsko izobraževanje je bilo "filozofsko" samo metaforično, saj je njegov dvoleten študij obsegal naslednjo skupino obveznih predmetov: verska znanost, filozofija, matematika, fizika in latinska filologija – grščina je bila odpravljena.

Po revoluciji so 1848 so liceji odpravljeni, njihov dvoletni filozofski študij pa je postal 7. in 8. razred gimnazij.

::2. USTANOVITEV UNIVERZE V LJUBLJANI

V dobro znani kronologiji ustanavljanja ljubljanske univerze bi v tem nagovoru rad na kratko izpostavil dejavnost filozofov. Vseučiliška komisija, ki je organizirala priprave za ljubljanske univerze, je bila določena na sestanku 23. novembra 1918 pri županu I. Tavčarju, za katerega je dal pobudo dr. Mihajlo Rostohar, v Pragi habilitiran docent za filozofijo. Rostohar je bil predviden

tudi za docenta filozofije na novi filozofski fakulteti, ki bi začasno delovala v okviru zagrebške filozofske fakultete. Vzporedno s tem je znanstveni pododsek Narodnega sveta s predsednikom Antonom Breznikom, 26. 11. 1918 sestavil seznam predavateljev za novo filozofsko fakulteto, na katerem sta poleg slavistov naštetata dva filozofa: Mihajlo Rostohar in France Weber. Znotraj univerzitetne komisije je prihajajo do nekaj nesoglasij med Plemljem in Rostoharjem - glede habilitacijskih kriterijev in glede rabe slovenskega jezika. Prof. Plemlj je nasprotoval uporabi slovenskega jezika kot učnega jezika univerze – kar je zagovarjal Rostohar -, češ da je to separatistično stališče. V provizoričnem predlogu, da filozofska fakulteta začasno deluje na univerzi v Zagrebu, ni bila predvidena katedra za filozofijo. To se je verjetno zgodilo na Plemljevo zahtevo, ker je en dan zatem dr. Mihajlo Rostohar preklical svojo kandidaturu za slovensko univerzo. Ta dogodek je usoden za več kot dvajset let razvoja psihologije v Sloveniji in morda tudi razvoja same filozofije.

Ko je nato 31. avgusta 1919 prestolonaslednik Aleksander podpisal ukaz o ustanovitvi ljubljanske univerze, v njem med prvimi rednimi profesorji filozofske fakultete ni filozofa. Toda v določilih za vpis v zimski semester 1919/20, ki je trajal do 1. decembra 1919, je bilo predvideno, naj se predavanja začno v začetku decembra in da naj obsegajo tudi področje filozofije, s priporočilom, da slušatelji drugih strok poslušajo tudi obligatni kolegij iz filozofije.

Učitelja filozofije tudi ni najti v vrsti novih imenovanj, ki so sledila 27. 1. 1920. Kljub temu pa je fakultetni svet je predavanja iz teoretične filozofije 11. 3. 1920 poveril dr. Francu Vebru, priv. docentu zagrebške filozofske fakultete in suplentu na I. državni gimnaziji v Ljubljani, ki jih je v letnem semestru leta 1920 v obsegu petih tedenskih ur opravljal brezplačno. Ta datum lahko velja za začetek filozofskega študija na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Dr. Veber je nato ban v Zagrebu dne 14. aprila 1920 imenoval za privatnega docenta teoretične filozofije na filozofski fakulteti v Zagrebu, z možnostjo, da bo predaval kot izredni predavatelj do sledečega imenovanja na univerzi v Ljubljani. Dr. Veber je bil nato 30. avgusta 1920 sprejet v učni kolegij kot redni profesor za stroko FILOZOFIJA. Nato je bil Veber na ukaz regenta Aleksandra z dne 7. okt. 1920 imenovan za docenta teoretske filozofije na filozofski fakulteti v Ljubljani. Nastopil službo 8. oktobra 1920. Tako je bil filozofski seminar dokončno vzpostavljen. Tako dramatičen je bil začetek filozofskih študijev na filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

::3. SEMINAR ZA FILOZOFIJO (1920-1945)

Oddelek se je tedaj imenoval Filozofski seminar in je bil organizacijsko povezan s pedagogiko do študijskega 1922/23. V Seznamih predavanj iz

prvih let so pedagoška predavanja prof. Karla Ozvalda navedena kar pod naslovom Filozofija. Seminar iz filozofije je vodil sam do poletnega semestra 1934, ko v študijski proces vstopila privatna docentka dr. Alma Sodnikova. Prvi knjižničar v filozofskem seminarju je bil Stanko Leben, prvi asistent pa dr. Klement Jug (1923. leta). Sezname predavanj do leta 1960 ne navajajo asistentov. S tematiko predavanj profesorja Vebra, kakor tudi vseh učiteljev filozofije do 1969, se je sedaj mogoče seznaniti v Seznamu predavanj v letih 1919-1969 (prim. *Anthropos*, 41 (2009), št. 3-4, separat).

V tem času je bil prof. dr. France Veber mentor pri 23 doktoratih. Zadnji doktorand je bil Hrvat, pater Bruno Pandžić z disertacijo o problem resnice v filozofiji Martina Heideggra (1942). Vebrovo oceno te disertacije je objavil Dean Komel leta 2000 v reviji *Phainomena*. Njegov doktorand je bil tudi Vladimir Kante: rokopis njegove disertacije "Priznanje" se hrani v republiškem arhivu Slovenije. Veber po koncu vojne 15. junija 1945 aretiran, dva meseca zaprt in nato z dekretom od 1. septembra 1945 odstranjen z univerze in predčasno upokojen. Glavni vzrok za ta dogodek je bilo Vebrovo sprejetje mesta predsednika Odbora za propagando ljubljanske univerze, čemur je so nato sledila predavanja o kriminalistični psihologiji v domobranski kasarni v Mostah. Svoje videnje teh dogodkov je opisal v pismu prof. Milanu Rakočeviću, ki je objavljeno v reviji *Anthropos* (prim. *Anthropos*, 41 (2009), št. 3-4). Iz pisma je med drugim razvidno, da je Veber pristal na omenjeno funkcijo ob izrecnem vztrajanju rektorja prof. dr. Milka Kosa in ob izrecnem nasprotovanju.

::4. ODDELEK ZA FILOZOFIJO 1945-1969

Po upokojitvi prof. Franceta Vebra je avgusta 1945 Alma Sodnikova postala upravnica Filozofskega seminarja in nato 1946 postala izredna profesorica. Poročevalca za njeno izvolitev v naziv sta bila prof. dr. Aleš Ušeničnik s Teološke fakultete in prof. dr. Boris Furlan s Pravne fakultete. Sistematsko filozofijo pa prevzame priv. docent dr. Vincenc Logar, ki je predaval spoznavno teorijo ter osnove dialektičnega in historičnega materializma. Ker se ni uklonil jugoslovanski odklonitvi t. i. resolucije informbiroja, je obsojen na težko kazen in tudi po prestani kazni ni več mogel delovati na oddelku. Po odhodu docenta dr. Ceneta Logarja je v poletnem semestru 1950 sodobno filozofijo honorarno predaval dr. Jože Goričar, nato pa je leta 1950 filozofsko sistematiko prevzel docent dr. Vladimir Seliškar (1911-1999), ki je predaval dialektični materializem, logiko in spoznavno teorijo.

V študijskem letu 1950-51 je v študijski proces je vstopil profesor Ivan Vidav s predmetom Principi in zgodovina višje matematike, 1952-53 je profesor Boris

Ziherl začel predavati sociologijo, uvod v družbene vede idr, nato pa je 1954 je postal profesor za teorijo družbenih ved in za historični materializem, oddelek se je preimenoval v Oddelek za filozofijo in sociologijo. Marca 1954 je oddelek pridobil asistenta Veljka Rusa, oktobra 1955 je postal asistent Anton Žvan, oktobra 1956 pa Taras Kermauner. Leta 1958 naj bi postal asistent tudi Jože Pučnik, in sicer za področje sociologije. V zvezi z dogodki okrog revije *Beseda* in zaradi kritičnih objav v *Reviji 57* je bil uveden proces proti Pučniku, ki je bil 30. marca 1959 je bil obsojen na devet let zapora, medtem ko je bil asistent Taras Kermauner razrešen službenih dolžnosti 31. 7. 1959, asistent Veljko Rus pa je bil razrešen z datumom 31. 7. 1960. Prof. Seliškar je še predaval, vendar zaradi bolezni čedalje bolj neredno. Nato je vzel enoletni študijski dopust, po katerem je bil 1961 upokojen. Leta 1959 se je na lastno željo upokojila prof. Sodnikova, čeprav je honorarno še predavala. V teh dramatičnih dogodkih je kontinuiteto na teoretski filozofiji ohranjal asist. Anton Žvan.

V letih 1959-1964 so bili povabljeni na oddelek prof. Boris Majer, prof. Božidar Debenjak, prof. Frane Jerman in prof. Vojan Rus. Nato so bile 1971/1972 vzpostavljene štiri katedre: sistematika in zgodovina filozofije, logika in socialna filozofija, ki z modifikacijami tvorijo programsko shemo oddelka za filozofijo še danes.

::5. FILOZOFSKO DELO FRANCETA VEBRA IN ODDELEK ZA FILOZOFIJO FF

O tem bi nekaj želel povedati ne kot interpret, temveč iz odgovornosti za varovanje dela in filozofske dejavnosti Franceta Vebra.

Leta 1910 se je vpisal na mariborsko bogoslovje, kjer ga je F. Kovačič opozoril na Meinonga. V poletnem semestru 1912 je na Filozofski fakulteti v Gradcu vpisal filozofijo in klasično filologijo. Na področju filozofije je promoviral z najvišjimi ocenami pri A. Meinongu z disertacijo "Die Natur des Gegenstandes Sollen und dessen Beziehung zum Wert ist zu untersuchen und das Ergebnis womöglich den Grundproblemen der Ethik nutzbar zu machen [Raziskava o naravi predmeta najstvo in o odnosu najstva do vrednote ter možna korist rezultata za temeljne probleme etike]. Rokopis disertacije je veljal za izgubljenega, vendar je bil najden v NUK-u in leta 2004 objavljen v Grazu. Leta 1938 je bil odlikovan z redov sv. Save.

Njegovo filozofsko delo je tesno povezano z Meinongovo predmetno teorijo. Prvi tematski krog njegovih predavanj, v katerih je uvajal predmetno teorijo, je bila teoretska filozofija, ki je obsegala spoznavno teorijo, etiko in estetiko. Poleg tega je v predavanjih in seminarjih obravnaval tudi tematiko sodobne evropske filozofije, poglavja iz zgodovine slovenske filozofije in tudi

iz jugoslovanske zgodovine filozofije (Mislej, Nedeljković, Petronijević) in zgodovino filozofije.

Njegova predmetna teorija ima več segmentov: na začetku je v središču njegovega zanimanja predočevalno razmerje med doživljanjem in njegovimi predmeti, nato je raziskoval odnos med doživljanjem in subjektom doživljanja in razvijal svojo filozofijo osebnosti. V zadnjem "realističnem" obdobju (do leta 1939) je prešel k realistični ontologiji in se razvil v samostojnega misleca. Tako njegova filozofija obsega tematiko objekta, subjekta in sveta (Boga).

Čeprav se Oddelek za filozofijo FF iz več razlogov ni hotel intenzivneje vključiti v eksplicitno recepcijo ali rehabilitacijo Vebra, so predavanja o Vebru so lahko potekala že od leta 1971, ko so bil v program študija filozofije uveden predmet "Specialni kurzi iz zgodovine filozofije z nacionalno zgodovino filozofije", od leta 1985 pa predmet "Zgodovina filozofije na Slovenskem", ki jo je predaval prof. Frane Jerman. S študentskega vidika in izkušnje je bila Vebrova filozofija preveč vezana na kontekste filozofske diskusije po prvi svetovni vojni, da bi mogla biti motiv za študij.

Izmed Vebrovih učencev je gotovo najbolj znan Anton Trstenjak, ki pa je šel filozofsko in teološko povsem svojo pot. Nekateri njegovi učenci so zapustili Slovenijo, npr. Vinko Brumen, nekateri so se ukvarjali z drugimi vedami, npr. pedagog Stanko Gogala in Leon Žlebnik.

V univerzitetna predavanja je Vebrovo estetiko zelo zgodaj vključil Dušan Pirjevec. Po letu 1970 se oblikujeta dva pristopa k proučevanju Vebrove filozofije, fenomenološki pristop in pristop analitične filozofije. Med pomembnimi simpoziji je treba omeniti Avstrijsko-slovensko filozofsko evro-konferenco avgusta 2000 v Celju in simpozij Slovenske akademije znanosti in umetnosti septembra 2005 za naslovom "Evropski kontekst slovenske filozofije – France Veber".

Med predstavniki analitične filozofije so: Matjaž Potrč, Andrej Ule, Bojan Borstner, Bojan Žalec, Marko Uršič, pa tudi Olga Markič in drugi.

Fenomenološki pristop so razvijali: Dušan Pirjevec, Ivan Urbančič, Dean Komel in Valentin Hribar.

Poleg tega obstaja še teološki in personalistični pristop k Vebru so gojili Janez Janžekovič in Anton Trstenjak idr. Med njegove prijatelje je spadal tudi dr. Mirko Hribar.

Vebrova filozofija je prikazana zlasti v naslednjih delih: Jerman, *Slovenska modroslovna pamet* (1987), Sajama/Kamppinen/ Vihjanen, *Misel in smisel, Uvod v fenomenologijo* (1994), Žalec, *Spisi o Vebru* (2002) in Komel, "K razvoju fenomenologije v Sloveniji" v zborniku *Umetnost in bit* (Kunst und Sein), 2004.

Veber sam se je izrecno opredelil do fenomenologije v recenziji Pandžičeve disertacije: "Heidegger je eden najmlajših pa najuspešnejših učencev znane

Husserlove filozofske šole. Kot tak je H. hkrati eden sodobnih mejnikov tiste "nove filozofije" v Evropi in v svetu, ki sta ji položila osnovne temelje dva moža: Bernard Bolzano in Franz Brentano. Prvega smemo imenovati obenem pravega očeta resnično nove, moderne logike, drugega pa enako nove, moderne psihologije. Kot Meinongov učenec izhajam tudi sam iz te šole, ki je še danes ohranila prvotni duh Bolzana in Brentana: ta duh je tak, da zahteva od resničnega pristaša v prvem redu le njegovo lastno delo in njegovo lastno rast."

Toda Veber je hotel razvijati filozofiranje v slovenskem jeziku in razvil tudi fenomenologijo jezika. Pri tem je zanimivo, da sta že pred Vebrom na Brentana navezovala filozof Janko Pajk in jezikoslovec Fran Miklošič. Janko Pajk (1837-1899), ki je napisal *Doneske k slovenski filozofski terminologiji*, v svojem delu skliceval prav na Brentanovo delo *Psihologija z empiričnega stališča*. Tudi Franc Miklošič, poznan tudi na Univerzi v Grazu, je v svojih jezikoslovnih spisih navezoval na Brentana. Prav uveljavljanje filozofije v slovenskem jeziku je Vebrova posebna zasluga (Dean Komel). Fenomenološka recepcija Vebra je najprej pozorna na Vebrovo estetiko in filozofijo umetnosti. Tu je pomembna teza, da je umetnost idejna posredovalka med znanostjo in religijo. Poleg tega je umetnost postavljena v zvezo tematizacijo biti, sveta, svetega in "transcendence", kar še danes pomeni izziv za fenomenološko raziskovanje.

S teoretskega stališča je zelo pomembna Vebrova knjiga *Sv. Avguštin* (1931), v kateri opazi meje aristotelske ontologije kadar gre za fenomen človekove osebe, za razlago religije idr. Vebrov način filozofiranja tudi v marsičem spominja na Avguštin. Gre za preplet čisto logičnih klasifikacij in globokih uvidov.

O načinu Vebrovega filozofiranja in poučevanja je mnogo pričevanj, ki so večinoma pohvalna in govorijo o tem, da je Veber bolj učil filozofirati, kot pa da bi učil določeno filozofijo. So pa ta pričevanja tudi precej raznovrstna in včasih dvoznačna. Zabeležena so v monografiji Ane Juvančič Mehle (Klement Jug, Mirko Hribar), ali pa jih je najti v spisih njegovih učencev, npr. pri Antonu Trstenjaku in Vinku Brumnu.

::6. ZAKLJUČEK

Za zaključek naj navedem nekaj glavnih Vebrovih zaslug, a tudi nekaj dolgov in nalog, ki jih ima Oddelek za filozofijo do svojega začetnika. Povzemajoč Vebrove zasluge lahko rečemo:

- da je Veber zasnoval študij filozofije v slovenskem jeziku in tudi marsikaj prispeval k slovenskemu filozofskemu izrazju,
- da je v težkih gospodarskih časih pridobil od graškega filozofa Alexiusa Meinonga pomembno knjižnico, v kateri je nekaj zelo dragocenih knjig
- da je bil ustanovitelj Slovenskega filozofskega društva in

- da je bil tudi njegov filozofski naslednik na katedri za teoretsko filozofijo dr. Cene Logar njegov učenec.

Med dolgove oddelka za filozofijo do Vebrovega dela bi mogel navesti naslednje:

- objaviti Vebrove ocene vseh disertacij, pri katerih je bil mentor; razpoložljivo gradivo pripravljata za objavo dr. Alojz Cindrič in dr. Tanja Pihlar,
- zagotoviti bolj sistematično varovanje Vebrove zapuščine v Knjižnici oddelka za filozofijo in
- nadaljevati s kritičnimi izdajami posameznih pomembnejših Vebrovih filozofskih del.

Njegova zapuščina, ki se hrani na Univerzi v Gradcu, je bila decembra 2004 v elektronski obliki predana Oddelku za filozofijo FF. Digitalizacija je bila narejena v okviru takratnega raziskovalnega projekta dr. Tanje Pihlar na Univerzi v Gradcu (Avstrija).

Kakor so ustanavljanja oddelka za filozofijo leta 1919/1920 in začetek drugega obdobja 1945 zaznamovala nesoglasja glede teoretske filozofije, tako je tudi sedaj pred oddelkom za filozofijo velika naloga, da ob pluralnosti usmeritev oblikujemo novo "veliko težišče." Filozofija nagovarja vse nas in je tako last vseh in nikogar.

Na koncu naj omenim, da je ta oris treba brati s predstavitvijo članov oddelka, ki je objavljena v Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 1919 – 2009. Ljubljana: Znanstvena založba FF UL 2009. Za zgodovino oddelka pa so pomembni tudi naslovi predavanj tedanjih poučujočih, ki so razvidni v Seznamu predavanj Oddelka za filozofija od 1920 do 1969, ki je povzet iz Seznamov predavanj Filozofske fakultete (prim. *Anthropos*, 41 (2009), št. 3-4.

::IZBRANA BIBLIOGRAFIJA1

- Ciperle, Jože. *Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani skozi čas in prostor*. Besedila: Jože Ciperle, Tatjana Dekleva; predgovor Andreja Kocijančič. Ljubljana: Univerza, 2008.
- Ciperle, Jože. *Podoba velikega učilišča ljubljanskega: Licej v Ljubljani: 1800-1848*. V Ljubljani: Slovenska matica 2001.
- Debenjak, Božidar in Frane Jerman. "Oddelek za filozofijo". V *Zbornik 1919-1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta 2000, 9-13.
- Grafenauer, Bogo. "Življenje univerze od 1945 do 1969". Modic, R. (ur.). *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1969-1969*. Ljubljana 1969, 143-168.
- Jerman, Frane. *Slovenska modroslovna pamet*. Ljubljana: Prešernova založba, 1987.
- Jerman, Franc. "Filozofija pri Slovencih". V Orožen, Martina (ur.), Informativni kulturološki zbornik. V Ljubljani: Seminar slovenskega jezika literature in kulture. 1995, 177-183.
- Jerman, Frane. "Oddelek za filozofijo". V *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani, 1919-1989*. Ljubljana 1989, 21-24.
- Juvančič Mehle, Ana. *Meinongova knjižnica v Ljubljani = Die Meinong-Bibliothek in Ljubljana* [prev. Andrea Haberl Zemljič]. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1998.
- Kalan, Valentin. "Seznam predavanj v letih 1919-1969". *Anthropos* 41 (2009), št. 3-4, 201-243.
- Melik, Vasilij. "Ljubljanska univerza in njeni predhodniki". V *Zbornik ljubljanske univerze, 1595-1619-1810-1919-1989*. Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, 1989, 7-17.
- Melik, Vasilij. "Predhodniki in začetki ljubljanske filozofske fakultete". <http://www.ff.uni-lj.si/fakulteta/zgodovina/Predhodniki.asp>
- Melik, Vasilij. "Pregled razvoja Univerze". V *Univerza v Ljubljani. Ob tridesetletnici osvoboditve, 1945-1975*. Ljubljana 1975, 50-72.
- Mikuž, Metod. "Gradivo za zgodovino univerze v letih 1919-1945". V Modic, L. (ur.) *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1969-1969*. Ljubljana 1969, 53-92.
- Modic, Roman (ur.). *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1969-1969*. Ljubljana 1969.
- Pihlar, Tanja. Gradivo o Vebru na spletni strani <http://www.austrian-philosophy.at/>
- Paulsen, Friedrich. *Geschichte des gelehrten Unterrichts*. Xxx.
- Pihlar, Tanja (izd.). Weber, France. "Pismo dr. Milanu Rakočeviću". *Anthropos* 41 (2009), št. 3-4, 257-270.
- Polec, Janko. "Ljubljansko višje šolstvo v preteklosti in borba za slovensko univerzo". V *Universitas Alexandrina: Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*. Opremil Jože Plečnik. Ljubljana 1929, 1-51
- S. n.: "Filozofska fakulteta". V *Zbornik Univerze v Ljubljani 1969, 193-198*.
- s.n.: "Filozofija". V Modic, R. (ur.). *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1919-1969*. Ljubljana 1969, 199-203.
- Schmidt, Vlado. *Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem 1, 2, 3*. Ljubljana 1988 (ponatis).
- Smolik, M., M. Miklavčič. "Teološka fakulteta". V: Modic, L. (ur.) *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1969-1969*, Ljubljana 1969, 565-573.
- SOCIETAS Iesu. *Konstitucije Družbe Jezusove*. Prev. Anamarija Beninger. Ljubljana: Provincialat Slovenske province Družbe Jezusove 2007.
- SOCIETAS Iesu. *Letopis ljubljanskega kolegija Družbe Jezusove (1596-1691)* (= Historia annua). Prev. M. Kiauta. Ljubljana: Provincialat Slovenske province Družbe Jezusove 2003.
- Vidmar, Tadej. *Nastajanje novevoške stopenjske šolske strukture*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2005.

¹Ta bibliografija je dana kot dodatek k nagovoru. V predstavitvi Oddelka za filozofijo v Zborniku FF je po pomoti izpadla bibliografija, tako da je branje besedila tam zelo moteno.

Zwitter, Fran. "Višje šolstvo na Slovenskem do leta 1918". V Modic, L. (ur.) *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani, 1969-1969*, 13-52.